

XXVIII. školsko Natjecanje iz hrvatskoga jezika

14. veljače 2023.

prvi (I.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

80

Upute natjecateljima **koji ispit pišu na papiru**

1. Ispit se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja ispita treba čitljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
4. Ispitne zadatke treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati kemijskom olovkom crne ili plave boje na za to predviđena mjesta. Tinta se ne smije moći obrisati.
7. Ako natjecatelj želi izmijeniti odgovor, treba ga precrtati, dopisati istom kemijskom olovkom novi odgovor te podizanjem ruke pozvati dva člana Povjerenstva koja nadziru pisanje. Oba člana trebaju odmah pred natjecateljem parafirati izmjenu odgovora. **Svaki natjecatelj smije u cijelome ispitu imati najviše tri izmjene.**
8. Odgovori ne smiju biti pisani velikim tiskanim slovima.
9. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Školsko povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Školskoga povjerenstva)
2. _____
(član Školskoga povjerenstva)
3. _____
(član Školskoga povjerenstva)

1. Prepiši dijelove rečenica iz zagrada tako da budu u skladu s pravopisnim pravilima o velikome i malome početnom slovu.

U povodu skore 150. godišnjice rođenja Antuna Gustava Matoša nakladnik Durieux u suizdanju s _____ (MATICOM HRVATSKOM) objavio je knjigu „Matoš utemeljuje svoju _____ (HRVATSKU MODERNU)” autora Antuna Česka, rođenoga _____ (DUBROVČANINA). Prema riječima _____ (AKADEMIKA) Krešimira Nemeca, redovitoga profesora u miru na

(FILOZOFSKOME FAKULTETU SVEUČILIŠTA U ZAGREBU), autorov je cilj u knjizi prevrednovati status _____ (MATOŠEVA) pjesništva u kontekstu hrvatske modernističke lirike.

HINA (prilagođen tekst)

6	
---	--

2. Upiši č/ć u skladu s pravopisnim pravilima.

Naj_eš_a je tema Zagorkinih romana ljubav, no _itaju_i ih, istodobno bivamo uvu_eni i u svijet intriga i politi_kih igara.

4	
---	--

10	
----	--

3. Prepiši rečenice i upiši pravopisne znakove u skladu s pravopisnim pravilima.

Jesi li znala da je Matoš rođen iste godine kao i Marija Jurić Zagorka upitao je Ivo

Ne ali to je sjajno uzviknula je Marta

Zapravo je Zagorka ta koja je rođena tri mjeseca prije mirno je nastavio Ivo

Ono što ja znam odvratila mu je Marta jest to da Zagorku smatraju prvom profesionalnom novinarkom

Kad je to čuo Ivo se nasmiješio te je s ponosom pomilovao svoju sestricu po glavi

5	
---	--

5	
---	--

4. Prepiši četiri riječi iz teksta u kojima je pogrešno napisano ije/je/e/i tako da budu točne.

Sam je Matoš pripovjetke smatrao najvrjednijim dijelom svojega opusa, a njegovi suvremenici i kritičari visoko su cijenili pojedine putopise. S vremenom je njegovo djelo uravnoteženije procijenjeno, pri čemu je posebno dobilo na vrijednosti pjesništvo. Sljedeći Baudelairea kao vijesnik europskih modernističkih strujanja, inzistirao je na dotjeranoj formi pa je sonet u njegovu pjesničkome opusu postao kanonskim oblikom.

Hrvatska enciklopedija, Antun Gustav Matoš (prilagođen tekst)

_____, _____, _____, _____

4	
---	--

4	
---	--

5. Odredi padeže podcrtanim riječima.

Olovne i teške snove snivaju

Oblaci nad tamnim gorskim stranama;

Monotone sjene rijekom plivaju,

Žutom rijekom među golim granama.

Antun Gustav Matoš, *Jesenje veče*

a) teške: _____

b) oblaci: _____

c) stranama: _____

d) rijekom: _____

e) golim: _____

5	
---	--

5	
---	--

6. Odredi vrstu označenim riječima.

Gosti su stajali oko gradskog odvjetnika koji je čas prije došao i pričao im o bijeloj vještici s Kamenitih vrata i nađenom djetetu, a pritom pomno promatrao žene.

Marija Jurić Zagorka, *Kontesa Nera*

a) oko: _____

b) im: _____

c) Kamenitih: _____

d) pomno: _____

4	
---	--

7. Ispiši nesvršene glagole iz teksta.

Zanimljivim se pokazalo pratiti promjene u odnosu Antuna Gustava Matoša prema Zagorki. On je, naime, prvo istaknuo Zagorkinu važnost, zatim vrijeđao i Zagorku i njezina djela te je, napokon, 1912. stupio u njezinu obranu. Postao je u neku ruku njezinim simpatizerom.

Jelena Vrbanić, *Marija Jurić Zagorka između popularnoga i pučkoga* (prilagođen tekst)

nesvršeni glagoli: _____, _____

2	
---	--

6	
---	--

8. Imenuj podcrtane glagolske oblike.

– Iako Matoš nikada nije vodio izravnu polemiku sa Zagorkom niti se s njom dopisivao, osvrtom na njihovu ostavštinu sagledat ćemo mijene odnosa dvaju različitih otpadnika onoga vremena. – navodi se u najavi predavanja.

Culturenet.hr

a) nije vodio: _____

b) se dopisivao: _____

c) sagledat ćemo: _____

d) navodi se: _____

4	
---	--

4	
---	--

9. Ispravi rečenice tako da budu gramatički točne.

a) Napišući najavu, organizator ju je poslao na društvene mreže.

b) Obično ne idem na nikakva predavanja, ali ovo me zainteresiralo.

c) Jeste li ponijeli vašu pozivnicu?

d) U dvorani nas se skupilo oko pedesetak.

e) Događaj su popratili i pet novinara.

f) Ovakve manifestacije doprinijeti će razvoju čitateljske publike.

6	
---	--

6	
---	--

10. Ispiši iz rečenice dvije riječi u kojima su provedene glasovne promjene i odredi ih.

Matoš smatra da je u polemici uzvišen onaj koji se ne ljuti.

riječ: _____

gl. promjena: _____

riječ: _____

gl. promjena: _____

2	
---	--

11. Odredi službu podcrtanih riječi u rečenici.

Otkada sam, željo moja,

Tvoju suzu popio,

Nisam više, pile moje,

Crnog oka sklopio.

Antun Gustav Matoš, *Suza*

suzu: _____

oka: _____

2	
---	--

4	
---	--

12. Odredi službu riječi u rečenici.

Naša učiteljica Ana jučer je objašnjavala sintaksu.

naša: _____

učiteljica: _____

Ana: _____

jučer: _____

je objašnjavala: _____

sintaksu: _____

6	
---	--

13. Ispiši nepunoznačnice iz teksta.

I krene puteljkom. Ide neznatnom sunčanom šumom. Ne čuje majčinu viku, modrooke potočnice zovu je k sebi.

Marija Jurić Zagorka, *Kamen na cesti* (prilagođen tekst)

_____, _____, _____

3	
---	--

9	
---	--

14. Odredi tražena značenja podcrtanoj riječi.

Novinarstvo je zahtjevno zvanje jer novinari pišu i o teškim temama.

riječ	gramatičko značenje	leksičko značenje	sintaktičko značenje/služba
novinarstvo			

3	
---	--

3	
---	--

15. Odredi vrstu prenesenoga značenja u podcrtanim riječima.

a) Gimnazija će se danas boriti za prvo mjesto na odbojkaškome turniru.

b) Za njega se uvijek govorilo da je prava enciklopedija.

2	
---	--

16. Prepiši slova ispred primjera u kojima se nalaze leksikalizirane (okamenjene) metafore?

a) Alergičan je na matematiku.

b) U glavi mu se stvaralo more ideja.

c) Na stolu je stajala glavica kupusa.

d) Jedna od noga stola bila je čudno nakrivljena.

2	
---	--

4	
---	--

17. Koja je od sljedećih riječi jednoznačna? Prepiši slovo ispred točnoga odgovora.

a) mjesec

b) planet

c) sunce

d) zvijezda

1	
---	--

18. Napiši izraz i sadržaj riječi *ispit*.

izraz: _____

sadržaj: _____

2	
---	--

19. Odredi u drugoj rečenici sljedećega iskaza obavijesni subjekt (temu) i obavijesni predikat (remu).

Kiša je tiho padala cijelu noć. Nakon kiše jutro je osvanulo sunčano.

obavijesni subjekt: _____

obavijesni predikat: _____

2	
---	--

5	
---	--

20. Pronađi dvije riječi u navedenim stihovima koje se u takvu obliku ne upotrebljavaju u hrvatskome standardnom jeziku i ispiši ih.

Evo sist ću tu do vas

Da vam rečen svoju bol

Zlatan Stipišić Gibonni, *Dobri ljudi*

_____, _____

2	
---	--

21. Objasni pojmove.

književni jezik: _____

standardni jezik: _____

materinski jezik: _____

3	
---	--

5	
---	--

22. Napiši kojim pojavnim oblicima / idiomima hrvatskoga jezika pripadaju navedeni tekstovi.

Prvi tekst

Moj hrvatski

zaplakao sam hrvatski

progovorio hrvatski

hrvatskim govorim

šapućem hrvatski

šutim hrvatski

sanjam hrvatski

i na javi sanjam hrvatski

volim na hrvatskom

volim hrvatski

pišem hrvatski

kad ne pišem hrvatski

sve mi je na hrvatskom

hrvatski mi je sve

Pajo Kanižaj

idiom: _____

Drugi tekst

Onaj me davež opet mrcvari

kao da ne zna koliko već imam

komada. Starci će prolupati kad

raska još javi za sve izostanke.

idiom: _____

2	
---	--

2	
---	--

23. Od koje se standardnojezične norme odstupa u navedenim Ujevićevim stihovima? Prepiši slovo ispred točnoga odgovora.

Nisam li pjesnik, ja sam barem patnik

i katkad su mi drage moje rane.

Jer svaki jecaj postati će zlatnik,

a moje suze dati će đerdane.

Tin Ujević, *Kolajna*

a) pravopisna

b) pravogovorna

c) morfološka

d) leksička

1	
---	--

1	
---	--

Pozorno pročitaj zadani tekst i riješi 24., 25. i 26. zadatak.

Dubinsko je čitanje uranjanje u tekst na svim njegovim razinama i sposobnost dokučivanja značenja koja nisu samo ona vidljiva na prvi pogled. To je čitanje s užitkom i potrebom da se razumije, da se razotkriju slojevi značenja, kako doslovni, tako i oni koji se obično nazivaju prenesenima. U današnje je doba posebno važan odgovor na drugo pitanje. Po mojemu se mišljenju, a i na temelju istraživanja, pokazuje da se uroniti u čitanje ne može na brzinu, nego su za uranjanje potrebni postupnost, sporost i vrijeme koje nam mora biti na raspolaganju, a možda je najvažnije od svega reći da mora postojati jaka motivacija za takvim dubinskim čitanjem. Ako je nekomu cilj pročitati što više, pa kako bilo, makar i površno, takav će se čitatelj uvijek žuriti kako bi pročitao više, a ne dublje.

Istina je da se mnogi „vade” na to da ih na takvo čitanje sili današnje vrijeme i ubrzanje života na koje smo pristali. No pitanje je jesmo li zadovoljni zbog toga i bismo li, kad bismo birali bez vanjske prisile, bila ona stvarna (npr. za sljedeći tjedan treba pročitati 500 stranica različitih tekstova) ili smo je projicirali (npr. ako ne pročitam sve što je itko ikada napisao o nekoj temi, sigurno će se naći netko tko je pročitao sve i shvatit će da sam ja nesposobna, glupa itd.), tako čitali. Tko god misli da ne bi čitao tako kad bi mogao birati, može pokušati stvoriti vlastiti mikrosvijet u kojemu bar neke tekstove ne čita tako, nego onako kako misli da treba, za vlastito zadovoljstvo, polako i promišljajući o njima. Užitak u takvu čitanju neusporediv je s čitanjem „po zadatku”, pri čemu ono što smo pročitali najčešće brzo zaboravimo i to ne ostavlja traga na nama.

Anita Peti-Stantić, *Mladim ljudima treba dopustiti da s vremena na vrijeme uzmu kormilo u ruke i da sami izaberu tekstove koje će čitati* (prilagođen tekst), preuzeto s mvinfo.hr

24. Navedi dvije vrste čitanja o kojima se govori u tekstu.

_____ , _____

2	
---	--

25. Objasni značenje podcrtane riječi u rečenici.

Istina je da se mnogi „vade” na to da ih na takvo čitanje sili današnje vrijeme i ubrzanje života na koje smo pristali.

1	
---	--

26. Napiši četiri uvjeta potrebna za potpuno razumijevanje svih slojeva značenja tijekom čitanja.

_____ , _____

_____ , _____

4	
---	--

7	
---	--